

ordning af Retsspleien er indrettet saaledes, at der ikke er lagt noget Vaand paa Netterne i saa Henseende; de kunne tilkjende Sagsførerne efter deres eget Skjøn, af hvad der er passende. Jeg kan dog ved at omtale dette Forhold ikke lade være at gjøre opmærksom paa en Ting, som Erfaringen har lært mig med Hensyn til dette Punkt, og det er det, at, naar det i mange Tilfælde har været nødvendigt at engagere blandt de praktiserende Sagsførere til at paatage sig en beneficere Sags Udførelse, fordi de ældre dertil berettigede Sagsførere efterhaanden ere uddøde, har det endnu aldrig været nødvendigt at byde den Naagjældende noget Vederlag for at paatage sig denne Forpligtelse. Over Gang et saadant Tilfælde indtraadte, har der været en ligefrem Konfurrence mellem de paa Stedet praktiserende Sagsførere om at faae dette Hverv uden noget som helst andet Krav paa Vederlag end blot selve Afgangen til at udføre den beneficerede Sags Førelse og Opbevarelse af det Saler, som Retten derfor tilkjendte; saaledes som det hidtil har stillet sig, har det altsaa endog været vanskeligt for det Offentlige at give disse Folk Mere; thi de have ikke selv forlangt Noget; de have stillet sig i ligefrem Konfurrence for at faae Lov til at føre Sagen. Jeg tror imidlertid ikke, at de Klager, som af og til ere fremkomne her til Lands, og som jo vistnok ville fremkomme alle Vegne og til enhver Tid, hvorledes man saa end indretter sig, egentlig saa meget komme deraf, om det er den ene eller den anden Sagsfører, som udfører Sagen, men Klagerne komme af en anden Grund, det kan jo nemlig selvfølgelig ikke gaa an at opstille den Regel, at enhver Fattig, som har Lust til at paaføre en Anden en Proces, uden videre kan forlange en Sagsførers Assistance til at udføre den. Det kan jo aldrig blive anderledes, end at hans Krav paa Hjælp i den Henseende maa undergives en Bedømmelse, og naar man finder, at hans Fordring er af den Bestaaelse, at det ikke kan antages, at den vil kunne føres igjennem ved Domskolene, saa kan man ikke yde den omtalte Retshjælp. Det kan ikke være rigtig at gaa saa vidt, at enhver Fattig, der behøver en Sagsførers Hjælp, skulde have den uden videre; det vilde være meget uforstandigt, og vilde baade paabyrde det Offentlige Omkostninger og Meilighed, og det vilde — hvad jeg i Grunden anser for vigtigere — være at give den Fattige et Privilegium til at skianere sine Medbor-

gere, som ikke have den Fornøielse at kunne føre gratis Proces. Derfor tror jeg, det paa ingen Maade bør gives ham. Men en Bedømmelse maatte altsaa finde Sted, og deraf følger da, at det ikke kan være Andet, end at det Tilfælde jevnlig vilde fremkomme, at der var en Meningsulighed tilstede imellem den, der søger om fri Proces, og den, der skal give ham den, og det er, antager jeg, fra denne Meningsulighed, at de Klager, som altid ville forekomme paa dette Gebet, nærmest hidrøre. Jeg tror forøvrigt, at for Liden ydes fri Proces med stor Liberalitet her til Lands. Svilken Autoritet man vil henlægge det til, er jo Noget, som kan være Gjenstand for forskjellige Meninger. Som bekjendt er det nu Dverøvrigheden, som afgjør herom, men efter det nye Lovforslag angaaende en Omordning af Retsspleien tænker man sig det henlagt til Netterne selv. I hvert Tilfælde er det klart, at det maa henlægges til Autoriteter, som kunne have en fornøftig Dom om, hvorvidt den Sag, der ønskes fremmet, forjænes at blive fremmet, eller hvorvidt det kan nytte Noget at fremme den, og derfor vil jeg blot fastholde, at hvorledes man end ordner denne Sag, saa vil det dog altid jevnlig hælde, at Folk klage over, at de ikke kunne faae Afgang til fri Proces, skjøndt de mene, at den tilkommer dem; thi det vil vistnok, saa længe Verden staa, blive Tilfældet, at den Mand, som selv bilder sig ind at have Ret, bliver staaende ved denne Mening og betragter det som en stor Uret, at Andre ikke ville gaa ind derpaa. Jeg vil for Resten blot bemærke med Hensyn til dette Spørgsmaal, at jeg ikke tror, at der nogetsteds i fremmede Lande eksisterer den Indretning, at der af Staten engageres Fattigprokuratorer, som fattige Folk kunne henvende sig til; men derimod veed jeg nok, at der er flere Steder, hvor den private Velgjørighed, om jeg maa udtrykke mig saaledes, har arrangeret noget saadant, idet der eksisterer et Slags filantropiske Selskaber, som have sat sig til Opgave at hjælpe fattige Folk paa denne Maade. Jeg maa rigtignok tilføie, at de Exempler, som jeg kjender paa Sigt, finde Sted i Lande, hvor man ikke har nogen Statshjælp i saa Henseende, i Lande, hvor man ikke har Noget, der svarer til vort „fri Proces“, og hvor der altsaa slet ikke er Noget for Fattigfolk at ty til i saa Henseende, undtagen hvad der kan stilles op ved privat Velgjørighed. Dernæst rørte den ærede Folkethingmand for